

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про основні засади державного нагляду
(контролю) у сфері господарської діяльності

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2007, N 29, ст.389)

*{Із змінами, внесеними згідно із Законом
N 107-VI ([107-17](#)) від 28.12.2007, ВВР, 2008, N 5-6, N 7-8, ст.78
- зміни діють по 31 грудня 2008 року}*

*{Додатково див. Рішення Конституційного Суду
N 10-рп/2008 ([v010p710-08](#)) від 22.05.2008}*

*{Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 1546-VI ([1546-17](#)) від 23.06.2009, ВВР, 2009, N 49, ст.737
N 2299-VI ([2299-17](#)) від 01.06.2010, ВВР, 2010, N 34, ст.482
N 2367-VI ([2367-17](#)) від 29.06.2010, ВВР, 2010, N 34, ст.486
N 2399-VI ([2399-17](#)) від 01.07.2010, ВВР, 2010, N 38, ст.510
N 2467-VI ([2467-17](#)) від 08.07.2010, ВВР, 2010, N 48, ст.566
N 2735-VI ([2735-17](#)) від 02.12.2010, ВВР, 2011, N 21, ст.144
N 2756-VI ([2756-17](#)) від 02.12.2010, ВВР, 2011, N 23, ст.160*

Кодексом

N 3393-VI ([3393-17](#)) від 19.05.2011

Законами

N 3437-VI ([3437-17](#)) від 31.05.2011

N 3530-VI ([3530-17](#)) від 16.06.2011

N 3609-VI ([3609-17](#)) від 07.07.2011

N 3610-VI ([3610-17](#)) від 07.07.2011}

Цей Закон визначає правові та організаційні засади, основні принципи і порядок здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, повноваження органів державного нагляду (контролю), їх посадових осіб і права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю).

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі нижчеазначені терміни вживаються в такому значенні:

державний нагляд (контроль) - діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, державних колегіальних органів, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування (далі - органи державного нагляду (контролю)) в межах повноважень, передбачених законом, щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства, зокрема належної якості продукції, робіт та послуг, прийнятого рівня небезпеки для населення, навколишнього природного середовища; {Абзац другий статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2399-VI ([2399-17](#)) від 01.07.2010, N 3530-VI ([3530-17](#)) від 16.06.2011, N 3610-VI ([3610-17](#)) від 07.07.2011}

заходи державного нагляду (контролю) - планові та позапланові заходи, які здійснюються шляхом проведення перевірок, ревізій, оглядів, обстежень та інших дій;

прийнятний ризик - соціально, економічно, технічно і політично обґрунтований ризик, який не перевищує гранично допустимого рівня;

ризик - кількісна міра небезпеки, що враховує ймовірність виникнення негативних наслідків від здійснення господарської діяльності та можливий розмір втрат від них;

спосіб здійснення державного нагляду (контролю) - процедура здійснення державного нагляду (контролю), визначена законом;

треті особи - юридичні та фізичні особи (адвокати, аудитори, члени громадських організацій та інші), які залучаються суб'єктами господарювання або органами державного нагляду (контролю) в ході здійснення заходів державного нагляду (контролю).

Стаття 2. Сфера дії цього Закону

Дія цього Закону поширюється на відносини, пов'язані зі здійсненням державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.

Дія цього Закону не поширюється на відносини, що виникають під час здійснення заходів валютного контролю, митного контролю, державного експортного контролю, контролю за дотриманням бюджетного і податкового законодавства та касових операцій, контролю за дотриманням порядку проведення розрахунків, за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів, використанням державного та комунального майна, банківського і страхового нагляду, інших видів спеціального державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання на ринку фінансових послуг, державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, телекомунікації, поштовий зв'язок, радіочастотний ресурс України, під час проведення проце-

дур, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення ([80731-10](#), [80732-10](#)), а також оперативно-розшукової діяльності, дізнання, прокурорського нагляду, досудового слідства і правосуддя, державного нагляду за дотриманням вимог ядерної та радіаційної безпеки, державного контролю та нагляду в галузі цивільної авіації, державного нагляду (контролю) за дотриманням ліцензійних умов транспортування природного і нафтового газу трубопроводами та його розподілу, постачання природного газу, зберігання природного газу в обсягах, що перевищують рівень, який встановлюється ліцензійними умовами провадження господарської діяльності із зберігання природного газу.

{Частина друга статті 2 в редакції Закону N 107-VI ([107-17](#)) від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 10-рп/2008 ([v010p710-08](#)) від 22.05.2008; із змінами, внесеними згідно із Законом N 1546-VI ([1546-17](#)) від 23.06.2009; в редакції Закону N2299-VI ([2299-17](#)) від 01.06.2010; із змінами, внесеними згідно із Законами N 2367-VI ([2367-17](#)) від 29.06.2010, N 2467-VI ([2467-17](#)) від 08.07.2010, N 2756-VI ([2756-17](#)) від 02.12.2010, N 3437-VI ([3437-17](#)) від 31.05.2011, Кодексом N 3393-VI ([3393-17](#)) від 19.05.2011}

Стаття 3. Основні принципи державного нагляду (контролю)

Державний нагляд (контроль) здійснюється за принципами:

- ✓ пріоритетності безпеки у питаннях життя і здоров'я людини,
- ✓ функціонування і розвитку суспільства, середовища проживання і життєдіяльності перед будь-якими іншими інтересами і цілями у сфері господарської діяльності;
- ✓ підконтрольності і підзвітності органу державного нагляду (контролю) відповідним органам державної влади;
- ✓ рівності прав і законних інтересів усіх суб'єктів господарювання;
- ✓ гарантування прав суб'єкту господарювання;
- ✓ об'єктивності та неупередженості здійснення державного нагляду (контролю);
- ✓ наявності підстав, визначених законом, для здійснення державного нагляду (контролю);
- ✓ відкритості, прозорості, плановості й системності державного нагляду (контролю);
- ✓ неприпустимості дублювання повноважень органів державного нагляду (контролю);
- ✓ невтручання органу державного нагляду (контролю) у статутну діяльність суб'єкта господарювання, якщо вона здійснюється в межах закону;
- ✓ відповідальності органу державного нагляду (контролю) та його посадових осіб за шкоду, заподіяну суб'єкту господарювання внаслідок порушення вимог законодавства;
- ✓ дотримання умов міжнародних договорів України;
- ✓ незалежності органів державного нагляду (контролю) від політичних партій та будь-яких інших об'єднань громадян;

- ✓ наявності одного органу державного нагляду (контролю) у складі центрального органу виконавчої влади. { Статтю 3 доповнено абзацом чотирнадцятим згідно із Законом N 2399-VI ([2399-17](#)) від 01.07.2010 }

Стаття 4. Загальні вимоги до здійснення державного нагляду (контролю)

1. Державний нагляд (контроль) здійснюється за місцем провадження господарської діяльності суб'єкта господарювання або його відокремлених підрозділів, або у приміщенні органу державного нагляду (контролю) у випадках, передбачених законом.

2. Державний нагляд (контроль) може здійснюватися комплексно кількома органами державного нагляду (контролю), якщо їхні повноваження на здійснення чи участь у комплексних заходах передбачені законом. Такі заходи проводяться за спільним рішенням керівників відповідних органів державного нагляду (контролю).

3. Планові та позапланові заходи здійснюються в робочий час суб'єкта господарювання, встановлений правилами внутрішнього трудового розпорядку.

4. Виключно законами встановлюються:

- ✓ органи, уповноважені здійснювати державний нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності;
{Положення абзацу другого частини четвертої статті 4 при вжитті заходів ринкового нагляду не застосовуються згідно із Законом N 2735-VI ([2735-17](#)) від 02.12.2010}
- ✓ види господарської діяльності, які є предметом державного нагляду (контролю);
- ✓ повноваження органів державного нагляду (контролю) щодо зупинення виробництва (виготовлення) або реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг;
- ✓ вичерпний перелік підстав для зупинення господарської діяльності;
- ✓ спосіб здійснення державного нагляду (контролю);
- ✓ санкції за порушення вимог законодавства і перелік порушень, які є підставою для видачі органом державного нагляду (контролю) припису, розпорядження або іншого розпорядчого документа.

Орган державного нагляду (контролю) не може здійснювати державний нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності, якщо закон прямо не уповноважує такий орган на здійснення державного нагляду (контролю) у певній сфері господарської діяльності та не визначає повноваження такого органу під час здійснення державного нагляду (контролю).

5. Зупинення виробництва (виготовлення) або реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг допускається за вмотивованим письмовим рішенням керівника органу державного нагляду (контролю) чи його заступника.

6. Посадовій особі органу державного нагляду (контролю) забороняється здійснювати державний нагляд (контроль) щодо суб'єктів господарювання, з якими (або із службовими особами яких) посадова особа перебуває в родинних стосунках.

7. У разі якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого відповідно до закону, припускає неоднозначне тлумачення прав і обов'язків суб'єкта господарювання або органу державного нагляду (контролю) та його посадових осіб, рішення приймається на користь суб'єкта господарювання.

8. Органи державного нагляду (контролю) та суб'єкти господарювання мають право фіксувати процес здійснення планового або позапланового заходу чи кожную окрему дію засобами аудіо- та відеотехніки, не перешкоджаючи здійсненню такого заходу.

9. Невиконання приписів, розпоряджень та інших розпорядчих документів органу державного нагляду (контролю) тягне за собою застосування штрафних санкцій до суб'єкта господарювання згідно із законом.

10. Посадові особи органу державного нагляду (контролю) з метою з'ясування обставин, які мають значення для повноти проведення заходу, здійснюють у межах повноважень, передбачених законом, огляд територій або приміщень, які використовуються для провадження господарської діяльності, а також будь-яких документів чи предметів, якщо це передбачено законом.

11. Плановий чи позаплановий захід повинен здійснюватися у присутності керівника або його заступника, або уповноваженої особи суб'єкта господарювання.

12. Перед початком здійснення державного нагляду (контролю) посадова особа органу державного нагляду (контролю) вносить запис до відповідного журналу суб'єкта господарювання (за його наявності).

13. Діяльність органів державного нагляду (контролю), пов'язана зі збором інформації, метою якого є отримання відомостей про масові явища та процеси, що відбуваються у сфері господарської діяльності, не вважається заходами державного нагляду (контролю).

14. Під час здійснення державного нагляду (контролю) посадові особи органу державного нагляду (контролю) зобов'язані зберігати комерційну таємницю суб'єкта господарювання.

Інформація, доступ до якої обмежено законом, одержана посадовою особою органу державного нагляду (контролю) під час здійснення державного нагляду (контролю), може використовуватися виключно в порядку, встановленому законом.

Органи державного нагляду (контролю) забезпечують спеціальний режим захисту та доступу до інформації, що є комерційною таємницею, згідно з вимогами закону.

Стаття 5. Планові заходи зі здійснення державного нагляду (контролю)

{Частини перша та друга статті 5 набирають чинності з 1 січня 2008 року. Додатково див. пункт 1 статті 22 цього Закону}

1. Планові заходи здійснюються відповідно до річних або кварталних планів, які затверджуються органом державного нагляду (контролю) до 1 грудня року, що передує плановому, або до 25 числа останнього місяця кварталу, що передує плановому.

2. Орган державного нагляду (контролю) визначає у віднесеній до його відання сфері критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від здійснення господарської діяльності.

{Положення абзацу першого частини другої статті 5 при вжитті заходів ринкового нагляду не застосовуються згідно із Законом N 2735-VI ([2735-17](#)) від 02.12.2010}

З урахуванням значення прийнятного ризику всі суб'єкти господарювання, що підлягають нагляду (контролю), відносяться до одного з трьох ступенів ризику: з високим, середнім та незначним.

{Абзац другий частини другої статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2399-VI ([2399-17](#)) від 01.07.2010}

{Положення абзацу другого частини другої статті 5 при вжитті заходів ринкового нагляду не застосовуються згідно із Законом N 2735-VI ([2735-17](#)) від 02.12.2010}

Залежно від ступеня ризику органом державного нагляду (контролю) визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) ([656-2009-п](#)).

{Положення абзацу третього частини другої статті 5 при вжитті заходів ринкового нагляду не застосовуються згідно із Законом N 2735-VI ([2735-17](#)) від 02.12.2010}

Критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від здійснення господарської діяльності ([1324-2007-п](#), [75-2008-п](#), [212-2008-п](#), [315-2008-п](#), [365-2008-п](#), [483-2008-п](#), [493-2008-п](#), [698-2008-п](#), [699-2008-п](#), [747-2008-п](#), [775-2008-п](#), [790-2008-п](#), [835-2008-п](#), [843-2008-п](#), [848-2008-п](#), [895-2008-п](#), [909-2008-п](#), [935-2008-п](#), [947-2008-п](#), [1097-2008-п](#), [1139-2008-п](#), [1164-2008-п](#), [16-2009-п](#), [21-2009-п](#), [25-2009-п](#), [303-2009-п](#), [345-2009-п](#), [353-2009-п](#), [406-2009-п](#), [413-2009-п](#), [477-2009-п](#), [513-2009-п](#), [540-2009-п](#), [546-2009-п](#), [547-2009-п](#), [548-2009-п](#), [939-2009-п](#), [1048-2009-п](#), [1126-2009-п](#), [1288-2009-п](#), [9-2010-п](#), [100-2010-п](#), [178-2010-п](#), [238-2010-п](#), [565-2010-п](#), [977-2010-п](#), [1059-2010-п](#), [1093-2010-п](#), [1137-2010-п](#), [1174-2010-п](#), [1230-2010-п](#), [311-2011-п](#), [351-2011-п](#), [1100-2011-п](#), [1104-2011-п](#), [1113-2011-п](#), [1116-2011-п](#)) і періодичність проведення планових заходів, затверджуються Кабінетом Міністрів України за поданням органу державного нагляду (контролю).

{Положення абзацу четвертого частини другої статті 5 при вжитті заходів ринкового нагляду не застосовуються згідно із Законом N 2735-VI ([2735-17](#)) від 02.12.2010}

Залежно від ступеня ризику органом державного нагляду (контролю) визначаються переліки питань для здійснення планових заходів, які затверджуються його наказом.

У межах переліку питань кожен орган державного нагляду (контролю) залежно від цілей заходу має визначити ті питання, щодо яких буде здійснюватися державний нагляд (контроль).

Уніфіковані форми актів, в яких передбачається перелік питань залежно від ступеня ризику, затверджуються органом державного нагляду (контролю) і публікуються в мережі Інтернет у порядку, визначеному законодавством.

Орган державного нагляду (контролю) оприлюднює критерії та

періодичність проведення планових заходів із здійснення державного нагляду (контролю) шляхом розміщення інформації в мережі Інтернет у порядку, визначеному законодавством.

{Положення абзацу восьмого частини другої статті 5 при вжитті заходів ринкового нагляду не застосовуються згідно із Законом N 2735-VI (2735-17) від 02.12.2010}

3. Щорічно до 1 квітня орган державного нагляду (контролю) готує звіт про виконання річного плану (квартальних планів) державного нагляду (контролю) суб'єктів господарювання за попередній рік і оприлюднює його в мережі Інтернет.

4. Органи державного нагляду (контролю) здійснюють планові заходи з державного нагляду (контролю) за умови письмового повідомлення суб'єкта господарювання про проведення планового заходу не пізніше як за десять днів до дня здійснення цього заходу.

Повідомлення повинно містити:

- ✓ дату початку та дату закінчення здійснення планового заходу;
- ✓ найменування юридичної особи або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи - підприємця, щодо діяльності яких здійснюється захід;
- ✓ найменування органу державного нагляду (контролю).

Повідомлення надсилається рекомендованим листом чи телефонограмою за рахунок коштів органу державного нагляду (контролю) або вручається особисто керівнику чи уповноваженій особі суб'єкта господарювання під розписку.

Суб'єкт господарювання має право не допускати посадову особу органу державного нагляду (контролю) до здійснення планового заходу в разі неодержання повідомлення про здійснення планового заходу.

5. Строк здійснення планового заходу не може перевищувати п'ятнадцяти робочих днів, а для суб'єктів малого підприємництва - п'яти робочих днів, якщо інше не передбачено законом.

Продовження строку здійснення планового заходу не допускається.

Стаття 6. Позапланові заходи зі здійснення державного нагляду (контролю)

1. Підставами для здійснення позапланових заходів є:

- ✓ подання суб'єктом господарювання письмової заяви до відповідного органу державного нагляду (контролю) про здійснення заходу державного нагляду (контролю) за його бажанням;
- ✓ виявлення та підтвердження недостовірності даних, заявлених у документах обов'язкової звітності, поданих суб'єктом господарювання;
- ✓ перевірка виконання суб'єктом господарювання приписів, розпоряджень або інших розпорядчих документів щодо усунення порушень вимог законодавства, виданих за результатами проведення планових заходів органом державного нагляду (контролю);
- ✓ звернення фізичних та юридичних осіб про порушення суб'єктом господарювання вимог законодавства. Позаплановий захід у цьому разі здійснюється тільки за наявності згоди центрального органу виконавчої

влади на його проведення;

- ✓ неподання у встановлений термін суб'єктом господарювання документів обов'язкової звітності без поважних причин, а також письмових пояснень про причини, які перешкоджали поданню таких документів;
- ✓ настання аварії, смерті потерпілого внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання, що було пов'язано з діяльністю суб'єкта господарювання. {Частина першу статті 6 доповнено новим абзацом згідно із Законом N 2399-VI ([2399-17](#)) від 01.07.2010}

Під час проведення позапланового заходу з'ясовуються лише ті питання, необхідність перевірки яких стала підставою для здійснення цього заходу, з обов'язковим зазначенням цих питань у посвідченні (направленні) на проведення державного нагляду (контролю).

2. Проведення позапланових заходів з інших підстав, крім передбачених цією статтею, забороняється, якщо інше не передбачається законом або міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

3. Суб'єкт господарювання повинен ознайомитися з підставою проведення позапланового заходу з наданням йому копії відповідного документа.

4. Строк здійснення позапланового заходу не може перевищувати десяти робочих днів, а щодо суб'єктів малого підприємництва - двох робочих днів, якщо інше не передбачено законом.

Продовження строку здійснення позапланового заходу не допускається.

Стаття 7. Розпорядчі документи органів державного нагляду (контролю)

1. Для дійснення планового або позапланового заходу орган державного нагляду (контролю) видає наказ, який має містити найменування суб'єкта господарювання, щодо якого буде здійснюватися захід, та предмет перевірки.

2. На підставі наказу оформляється посвідчення (направлення) на проведення заходу, яке підписується керівником або заступником керівника органу державного нагляду (контролю) (із зазначенням прізвища, ім'я та по батькові) і засвідчується печаткою.

3. У посвідченні (направленні) на проведення заходу зазначаються:

- ✓ найменування органу державного нагляду (контролю), що здійснює захід;
- ✓ найменування суб'єкта господарювання та/або його відокремленого підрозділу або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи - підприємця, щодо діяльності яких здійснюється захід;
- ✓ місцезнаходження суб'єкта господарювання та/або його відокремленого підрозділу, щодо діяльності яких здійснюється захід;
- ✓ номер і дата наказу, на виконання якого здійснюється захід;
- ✓ перелік посадових осіб, які беруть участь у здійсненні заходу, із зазначенням їх посади, прізвища, ім'я та по батькові;
- ✓ дата початку та дата закінчення заходу;
- ✓ тип заходу (плановий або позаплановий);
- ✓ вид заходу (перевірка, ревізія, обстеження, огляд, інспектування тощо);

- ✓ підстави для здійснення заходу;
- ✓ предмет здійснення заходу;
- ✓ інформація про здійснення попереднього заходу (тип заходу і строк його здійснення).

4. Посвідчення (направлення) є чинним лише протягом зазначеного в ньому строку здійснення заходу.

5. Перед початком здійснення заходу посадові особи органу державного нагляду (контролю) зобов'язані пред'явити керівнику суб'єкта господарювання або уповноваженій ним особі посвідчення (направлення) та службове посвідчення, що засвідчує посадову особу органу державного нагляду (контролю), і надати суб'єкту господарювання копію посвідчення (направлення).

Посадова особа органу державного нагляду (контролю) без посвідчення (направлення) на здійснення заходу та службового посвідчення не має права здійснювати державний нагляд (контроль) суб'єкта господарювання.

Суб'єкт господарювання має право не допускати посадових осіб органу державного нагляду (контролю) до здійснення заходу, якщо вони не пред'явили документів, передбачених цією статтею.

6. За результатами здійснення планового або позапланового заходу посадова особа органу державного нагляду (контролю), у разі виявлення порушень вимог законодавства, складає акт, який повинен містити такі відомості:

- ✓ дату складення акта;
- ✓ тип заходу (плановий або позаплановий);
- ✓ вид заходу (перевірка, ревізія, обстеження, огляд тощо);
- ✓ предмет державного нагляду (контролю);
- ✓ найменування органу державного нагляду (контролю), а також посаду, прізвище, ім'я та по батькові посадової особи, яка здійснила захід;
- ✓ найменування юридичної особи або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи - підприємця, щодо діяльності яких здійснювався захід.

Посадова особа органу державного нагляду (контролю) зазначає в акті стан виконання вимог законодавства суб'єктом господарювання, а в разі невиконання - детальний опис виявленого порушення з посиланням на відповідну вимогу законодавства.

В останній день перевірки два примірники акта підписуються посадовими особами органу державного нагляду (контролю), які здійснювали захід, та суб'єктом господарювання або уповноваженою ним особою, якщо інше не передбачено законом.

Якщо суб'єкт господарювання не погоджується з актом, він підписує акт із зауваженнями.

Зауваження суб'єкта господарювання щодо здійснення державного нагляду (контролю) є невід'ємною частиною акта органу державного нагляду (контролю).

У разі відмови суб'єкта господарювання підписати акт посадова особа органу державного нагляду (контролю) вносить до такого акта відповідний запис.

Один примірник акта вручається суб'єкту господарювання або уповноваженій ним особі, а другий - зберігається в органі державного нагляду (контролю).

7. На підставі акта, який складено за результатами здійснення планового заходу, в ході якого виявлено порушення вимог законодавства, протягом п'яти робочих днів з дня завершення заходу складається припис, розпорядження або інший розпорядчий документ про усунення порушень, виявлених під час здійснення заходу.

8. Припис - обов'язкова для виконання у визначені строки письмова вимога посадової особи органу державного нагляду (контролю) суб'єкту господарювання щодо усунення порушень вимог законодавства. Припис не передбачає застосування санкцій щодо суб'єкта господарювання. Припис видається та підписується посадовою особою органу державного нагляду (контролю), яка здійснювала перевірку.

9. Розпорядження або інший розпорядчий документ органу державного нагляду (контролю) - обов'язкове для виконання письмове рішення органу державного нагляду (контролю) щодо усунення виявлених порушень у визначені строки. Розпорядження видається та підписується керівником органу державного нагляду (контролю) або його заступником.

Розпорядження може передбачати застосування до суб'єкта господарювання санкцій, передбачених законом.

Розпорядчий документ органу державного нагляду (контролю) щодо усунення порушень, виявлених під час здійснення заходу, повинен містити такі відомості:

- ✓ дату складення;
- ✓ тип заходу (плановий чи позаплановий);
- ✓ вид заходу (перевірка, ревізія, обстеження, огляд тощо);
- ✓ термін усунення порушень;
- ✓ найменування органу державного нагляду (контролю), а також посаду, прізвище, ім'я та по батькові посадової особи, яка здійснила захід;
- ✓ найменування та місцезнаходження суб'єкта господарювання, а також прізвище, ім'я та по батькові його керівника чи уповноваженої ним особи або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи - підприємця, щодо діяльності яких здійснювався захід;
- ✓ прізвище, ім'я та по батькові інших осіб, які взяли участь у здійсненні заходу.

Розпорядчий документ органу державного нагляду (контролю) щодо усунення порушень складається у двох примірниках: один примірник не пізніше п'яти робочих днів з дня складення акта надається суб'єкту господарювання чи уповноваженій ним особі для виконання, а другий примірник з підписом суб'єкта господарювання або уповноваженої ним особи щодо погоджених термінів усунення порушень вимог законодавства залишається в органі державного нагляду (контролю).

У разі відмови суб'єкта господарювання або уповноваженої ним особи від отримання розпорядчого документа щодо усунення порушень вимог законодавства він направляється рекомендованим листом, а на копії розпорядчого документа, який залишається в органі державного нагляду (контролю), проставляються відповідний вихідний номер і дата направлення.

Розпорядчі документи щодо усунення порушень вимог законодавства мо-

жуть бути оскаржені до відповідного центрального органу виконавчої влади або суду в установленому законом порядку.

Стаття 8. Повноваження органу державного нагляду (контролю)

1. Орган державного нагляду (контролю) в межах повноважень, передбачених законом, під час здійснення державного нагляду (контролю) має право:

- ✓ вимагати від суб'єкта господарювання усунення виявлених порушень вимог законодавства;
- ✓ вимагати припинення дій, які перешкоджають здійсненню державного нагляду (контролю);
- ✓ відбирати зразки продукції, призначати експертизу, одержувати пояснення, довідки, документи, матеріали, відомості з питань, що виникають під час державного нагляду (контролю), відповідно до закону;
- ✓ надавати (надсилати) суб'єктам господарювання обов'язкові для виконання приписи про усунення порушень і недоліків;
- ✓ накладати штрафні санкції та вживати заходи, передбачені законом.

2. Органи державного нагляду (контролю) та їх посадові особи під час здійснення заходів державного нагляду (контролю) зобов'язані:

- ✓ повно, об'єктивно та неупереджено здійснювати державний нагляд (контроль) у межах повноважень, передбачених законом;
- ✓ дотримуватися ділової етики у взаємовідносинах із суб'єктами господарювання;
- ✓ не втручатися і не перешкоджати здійсненню господарської діяльності під час здійснення заходів державного нагляду (контролю), якщо це не загрожує життю та здоров'ю людей, не спричиняє небезпеки виникнення техногенних ситуацій і пожеж;
- ✓ забезпечувати нерозголошення комерційної таємниці суб'єкта господарювання, що стає доступною посадовим особам у ході здійснення державного нагляду (контролю);
- ✓ ознайомити керівника суб'єкта господарювання або його заступника, або уповноважену ним особу з результатами державного нагляду (контролю) в строки, передбачені законом;
- ✓ надавати суб'єкту господарювання консультаційну допомогу щодо здійснення державного нагляду (контролю).

Стаття 9. Відповідальність посадових осіб органу державного нагляду (контролю)

За невиконання вимог законодавства, а також завдання неправомірними діями збитків суб'єкту господарювання орган державного нагляду (контролю), його посадові особи несуть відповідальність згідно із законом.

Збитки, завдані суб'єкту господарювання неправомірними діями посадових осіб органів державного нагляду (контролю), підлягають відшкодуванню у встановленому законом порядку.

Стаття 10. Права суб'єкта господарювання

Суб'єкт господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю) має право:

- ✓ вимагати від посадових осіб органу державного нагляду (контролю) додержання вимог законодавства;
- ✓ перевіряти наявність у посадових осіб органу державного нагляду (контролю) службового посвідчення і одержувати копії посвідчення (направлення) на проведення планового або позапланового заходу;
- ✓ не допускати посадових осіб органу державного нагляду (контролю) до здійснення державного нагляду (контролю), якщо:
 - він здійснюється з порушенням вимог щодо періодичності проведення заходів державного нагляду (контролю), передбачених законом;
{Положення абзацу п'ятого статті 10 при вжитті заходів ринкового нагляду не застосовуються згідно із Законом N 2735-VI ([2735-17](#)) від 02.12.2010}
 - посадова особа органу державного нагляду (контролю) не надала копії документів, передбачених цим Законом, або якщо надані документи не відповідають вимогам цього Закону;
- ✓ бути присутнім під час здійснення заходів державного нагляду (контролю);
- ✓ вимагати нерозголошення інформації, що є комерційною таємницею суб'єкта господарювання;
- ✓ одержувати та знайомитися з актами державного нагляду (контролю);
- ✓ надавати в письмовій формі свої пояснення, зауваження або заперечення до акта органу державного нагляду (контролю);
- ✓ оскаржувати в установленому законом порядку неправомірні дії органів державного нагляду (контролю) та їх посадових осіб.

Стаття 11. Обов'язки суб'єкта господарювання

Суб'єкт господарювання під час здійснення державного нагляду (контролю) зобов'язаний:

- ✓ допускати посадових осіб органу державного нагляду (контролю) до здійснення заходів державного нагляду (контролю) за умови дотримання порядку здійснення державного нагляду (контролю), передбаченого цим Законом;
- ✓ виконувати вимоги органу державного нагляду (контролю) щодо усунення виявлених порушень вимог законодавства;
- ✓ надавати документи, зразки продукції, пояснення, довідки, відомості, матеріали з питань, що виникають під час державного нагляду (контролю), відповідно до закону;
- ✓ одержувати примірник припису або акта органу державного нагляду (контролю) за результатами проведеного планового чи позапланового заходу.

Стаття 12. Відповідальність суб'єкта господарювання

1. Невиконання приписів, розпоряджень або інших розпорядчих документів щодо усунення порушень вимог законодавства, виявлених під час здійснення заходу державного нагляду (контролю), тягне за собою застосування до суб'єкта господарювання штрафних санкцій у порядку, встановленому законом.

2. У разі застосування санкцій за порушення вимог законодавства, зокрема, якщо законом передбачаються мінімальні та максимальні розміри санкцій, враховується принцип пропорційності порушення і покарання.

Стаття 13. Рішення про відбір зразків продукції

1. Відбір зразків продукції здійснюється на підставі письмового вмотивованого рішення керівника органу державного нагляду (контролю) або його заступника згідно із законом.

2. У рішенні про необхідність відбору зразків продукції зазначаються кількість зразків для кожного виду або типу продукції, необхідних для експертизи, а також місце здійснення цієї експертизи.

3. Відбір зразків продукції здійснюється в кількості не менш як два екземпляри, один (контрольний) з яких залишається у суб'єкта господарювання.

Стаття 14. Порядок відбору зразків продукції

1. Відбір зразків продукції здійснюється посадовою особою органу державного нагляду (контролю) у присутності керівника суб'єкта господарювання або уповноваженої ним особи і засвідчується актом відбору зразків продукції.

2. До початку відбору зразків продукції посадова особа органу державного нагляду (контролю) зобов'язана пред'явити рішення про відбір зразків продукції та роз'яснити суб'єкту господарювання порядок відбору зразків продукції.

Суб'єкт господарювання має право бути присутнім при всіх діях посадової особи органу державного нагляду (контролю) під час відбору зразків продукції і заявляти клопотання з приводу цих дій, про що вноситься запис до акта відбору зразків продукції.

3. Правила відбору зразків продукції затверджуються Кабінетом Міністрів України ([1280-2007-п](#)). Кількість зразків продукції, що відбираються, має відповідати кількості, зазначеній у рішенні органу державного нагляду (контролю) про відбір зразків продукції.

4. Контрольні зразки повинні зберігатися в умовах, що забезпечують збереження їх якості та цілісності.

5. Відібрані зразки продукції повинні бути укомплектовані, упаковані та опломбовані (опечатані).

6. Умови зберігання і транспортування відібраних зразків продукції не повинні змінювати параметри, за якими буде проводитися експертиза (випробування) цих зразків.

Посадова особа, яка відбирає зразки продукції для експертизи (випробу-

вання), забезпечує їх збереження і своєчасність доставки до місця здійснення експертизи (випробування).

Стаття 15. Акт відбору зразків продукції

1. За наслідками відбору зразків продукції посадова особа органу державного нагляду (контролю) складає акт відбору зразків.

Акт відбору зразків продукції складається у трьох примірниках. Всі примірники акта підписуються посадовою особою, яка відбрала зразки продукції, та суб'єктом господарювання або уповноваженою ним особою.

2. Один примірник акта відбору зразків додається до опломбованих (опечатаних) зразків продукції та передається разом із зразками до уповноваженої та/або акредитованої організації, що призначена для проведення експертизи (випробування) та зазначена в рішенні про відбір зразків продукції, другий - залишається у суб'єкта господарювання, третій - в особи, яка здійснила відбір зразків продукції.

3. В акті відбору зразків продукції зазначаються:

- ✓ місце і дата складення акта;
- ✓ номер і дата рішення керівника органу державного нагляду (контролю), на підставі якого здійснюється відбір зразків продукції, посади, прізвища, імена та по батькові посадових осіб, які здійснюють їх відбір;
- ✓ найменування та місцезнаходження юридичної особи та/або її відокремленого підрозділу або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи - підприємця, в яких здійснюється відбір зразків продукції;
- ✓ посада та прізвище, ім'я і по батькові уповноваженої особи суб'єкта господарювання;
- ✓ перелік та кількість відібраних зразків продукції із зазначенням виробника, дати виробництва, серії (номера) партії, загальної вартості зразків.

4. Форма акта відбору зразків затверджується Кабінетом Міністрів України ([1280-2007-п](#)).

Стаття 16. Витрати, пов'язані з відбором, доставкою та проведенням експертизи (випробування) зразків продукції

1. Витрати, пов'язані з відбором, доставкою та проведенням експертизи (випробування) зразків продукції, фінансуються за рахунок органу державного нагляду (контролю).

2. У разі підтвердження результатами експертизи (випробування) факту порушення суб'єктом господарювання вимог законодавства суб'єкт господарювання відшкодовує витрати на проведення експертизи (випробування) в порядку ([1279-2007-п](#)), встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 17. Рішення про призначення експертизи (випробування)

1. Для з'ясування питань, пов'язаних зі здійсненням державного нагляду (контролю), за рішенням керівника органу державного нагляду (контролю) або

його заступника може призначатися експертиза (випробування).

2. Посадові особи, які здійснюють державний нагляд (контроль), зобов'язані ознайомити суб'єкта господарювання з рішенням про призначення експертизи (випробування), а після її закінчення - з висновком експертизи (випробування).

3. Залучення експертів здійснюється на договірних засадах за рахунок коштів органу державного нагляду (контролю) відповідно до законодавства.

4. Строк проведення експертизи (випробування) становить чотирнадцять робочих днів з дня прийняття рішення про призначення експертизи (випробування).

Строк проведення експертизи (випробування) може бути продовжено тільки в разі, якщо методикою проведення такої експертизи (випробування) передбачається більш тривалий час.

{Положення частини четвертої статті 17 при вжитті заходів ринкового нагляду не застосовуються згідно із Законом N 2735-VI ([2735-17](#)) від 02.12.2010}

Стаття 18. Оскарження результатів експертизи (випробування)

1. У разі незгоди з результатами експертизи (випробування) суб'єкт господарювання має право оскаржити їх у суді.

2. Для проведення повторної експертизи (випробування) використовується контрольний зразок продукції, відібраний відповідно до вимог цього Закону.

3. Суб'єкт господарювання за своєю ініціативою може провести експертизу (випробування) зразка, що залишився в нього, в уповноваженій та/або акредитованій організації. У разі розходження результатів експертизи (випробування), проведених органом державного нагляду (контролю) та суб'єктом господарювання, спір вирішується судом.

4. Витрати, пов'язані з проведенням повторної експертизи (випробування), здійснюються відповідно до закону.

Стаття 19. Консультаційна підтримка суб'єктів господарювання

Органи державного нагляду (контролю) на письмовий запит суб'єкта господарювання надають йому письмові консультації з питань здійснення державного нагляду (контролю) щодо вимог, додержання яких перевіряється органами державного нагляду (контролю).

Стаття 20. Громадський захист прав суб'єктів господарювання

1. Громадські організації мають право здійснювати захист прав і законних інтересів суб'єктів господарювання.

2. Суб'єкти господарювання можуть залучати третіх осіб з метою захисту своїх прав та законних інтересів у ході здійснення заходів державного нагляду (контролю).

Треті особи мають право:

- ✓ бути присутніми під час здійснення заходів державного нагляду (контролю);
- ✓ знайомитися з документами та матеріалами, що стосуються здійснення державного нагляду (контролю);
- ✓ представляти інтереси суб'єктів господарювання перед органами державного нагляду (контролю) в порядку, встановленому законом;
- ✓ здійснювати інші дії в інтересах суб'єктів господарювання у встановленому законом порядку.

Стаття 21. Оскарження рішень органів державного нагляду (контролю)

Суб'єкт господарювання має право звернутися до відповідного центрального органу виконавчої влади або до суду щодо оскарження рішень органів державного нагляду (контролю).

У разі надходження такого звернення суб'єкта господарювання відповідний центральний орган виконавчої влади зобов'язаний розглянути його в установленому законом порядку.

Стаття 22. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності через шість місяців з дня його опублікування, за винятком частин першої та другої статті 5, які набирають чинності з 1 січня 2008 року.

1-1. Установити, до введення в дію положень щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва, мораторій на здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності органами державної влади та органами місцевого самоврядування, їх посадовими чи службовими особами щодо фізичних осіб - підприємців, які не зареєстровані платниками податку на додану вартість, діяльність яких не віднесена до високого ступеня ризику відповідно до цього Закону (далі - фізичні особи - підприємці), та юридичних осіб, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, що передбачає включення податку на додану вартість до складу єдиного податку, діяльність яких не віднесена до високого ступеня ризику відповідно до цього Закону (далі - юридичні особи).

До введення в дію положень щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва щодо фізичних осіб - підприємців та юридичних осіб:

- ✓ органи державного нагляду (контролю), їх посадові особи проводять позапланові заходи державного нагляду (контролю) за додержанням санітарного законодавства;
- ✓ органи захисту прав споживачів проводять позапланові перевірки за скаргами споживачів.

До введення в дію положень щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва щодо фізичних осіб - підприємців та юридичних осіб, діяльність яких віднесена до середнього ступе-

ня ризику, органи Пенсійного фонду України проводять планові та позапланові перевірки.

{Статтю 22 доповнено пунктом 1-1 згідно із Законом N 3609-VI ([3609-17](#)) від 07.07.2011}

2. Кабінету Міністрів України:

1) у тримісячний термін з дня опублікування цього Закону затвердити:

- порядок відбору зразків продукції для визначення її якісних показників;
- порядок відшкодування суб'єктом господарювання витрат, пов'язаних з проведенням експертизи (випробування);

- форму акта відбору зразків продукції;

2) у шестимісячний термін з дня опублікування цього Закону:

- подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

- привести у відповідність із цим Законом свої нормативно-правові акти;

- забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом;

- затвердити критерії розподілу суб'єктів господарювання за ступенями ризику їх господарської діяльності для безпеки життя і здоров'я населення, навколишнього природного середовища ([1324-2007-п](#)) та визначити періодичність здійснення заходів державного нагляду (контролю).

{Положення абзацу п'ятого підпункту 2 пункту 2 статті 22 при вжитті заходів ринкового нагляду не застосовуються згідно із Законом N 2735-VI ([2735-17](#)) від 02.12.2010 }

3. Якщо не затверджені критерії розподілу суб'єктів господарювання за ступенями ризику їх господарської діяльності, періодичність проведення планових заходів та перелік питань для їх здійснення, то такі суб'єкти господарювання вважаються суб'єктами господарювання з незначним ступенем ризику та підлягають державному нагляду (контролю) не частіше одного разу на п'ять років.

{Пункт 3 статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2399-VI ([2399-17](#)) від 01.07.2010 } {Положення пункту 3 статті 22 при вжитті заходів ринкового нагляду не застосовуються згідно із Законом N 2735-VI ([2735-17](#)) від 02.12.2010}

Президент України

В.ЮЩЕНКО

м. Київ, 5 квітня 2007 року

N 877-V